

Alþingi - Nefndasvið
Umhverfis og samgöngunefnd
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

13. apríl 2014

Efni: Umsögn um þingmál nr. 467, frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum.

Undirritaður vill hér koma á framfæri athugasemdum við 12. grein ofangreinds frumvarps.

Í 12. gr. frv. er lagt til að í stað 1. og 2. viðauka nógildandi laga, komi einn viðauki, sem verði 1. viðauki. Er lagt til í frv. að nýtt fyrirkomulag flokkunar framkvæmda verði tekið upp og verði flokkarnir nú þrír, í stað þess að flokka framkvæmdir í tvo flokka eftir því hvort ávallt er skylt að umhverfismeta þær, og hinar, sem kunna að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og metið skal í hverju tilviki með tilliti til eðlis, umfangs og staðsetningar hvort háðar skuli mati á umhverfisáhrifum. Er lagt til að framkvæmdir í flokki A skuli ávallt háðar umhverfismati, en varðandi framkvæmdir sem listaðar eru í flokkum B og C í 12. gr. frv. skuli það metið í hverju tilviki fyrir sig.

Þau mistök virðast hafa orðið við samningu þessara breytingatillagna, að tryggja ekki að vegir falli ávallt í einhvern hinna þriggja fyrirhuguðu flokka. Væri það skýrt brot á EES samningnum. Vegir hafa allt frá gildistöku fyrstu laganna um umhverfismat á Íslandi, nr. 63/1993, sætt umhverfismati, en frá gildistöku nógildandi laga nr. 106/2000 hefur aðeins nýlagning og endurbygging vega 10 km og lengri sætt umhverfismati skilyrðislaust. Skemmri vegir en 10 km eru í 2. viðauka nógildandi laga og er það því metið í hverju tilviki hvort þeir skuli umhverfismetnir. Allir vegir eru hinsvegar skýrlega undir gildissviði laganna, svo sem ávallt hefur verið.

Athugasemd undirritaðs varðar þá skýringu sem sett er fram í athugasemdum með frv. að því er varðar liði 10.7-10.10 í töflu þeirri sem er að finna í 12. gr. frv. þar sem listaðir eru flokkar framkvæmda sem undir lögin eiga.

Nánar tiltekið myndi sú skýring á vegum sem sett fram á neðst á síðu 48 og efst á síðu 49 í athugasemdum við frumvarpið að óbreyttu þrengja mjög gildissvið laganna, svo mikið að þau geta ekki talist uppfylla skilyrði tilskipunar 2011/92/EBE. Í ofangreindri skýringu segir:

"Varðandi liði 10.07–10.10 sem fjallað er um hér að aftan ber að nefna að í lögum þessum er miðað við að til vega teljist þeir vegir sem eru **að eðli til sambærilegir** við þá vegi sem flokkast til þjóðvega skv. 2. mgr. 8. gr. vegalaga, nr. 80/2007." (feitletrun mín).

Ef þessi skýring á gildissviði væri látin gilda yrðu vegir sem ekki eru "að eðli til sambærilegir" við þjóðvegi undanþegnir umhverfismati, óháð því hver áhrif þeirra á umhverfið eru. Að því er best verður séð er þarna verið að undanskilja stóra flokka vega þ.e.a.s. sveitarfélagsvegi og einkavegi skv. 9. og 11. gr. vegalaga nr. 80/2007. Ljóst er að t.d. einkavegir munu eðli sínu samkvæmt ekki geta

talist að eðli til sambærilegir við þjóðvegi og væru því fyrirfram undanþegnin umhverfismati, jafnvel þó einnig sé ljóst að einkavegir geta vissulega haft veruleg áhrif á umhverfið. Með orðskýringu þessari myndi, svo sem áður er rakið, þrengt verulega gildissvið laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000, langt umfram það sem heimilt er samkvæmt evróputilskipuninni sem lögin innleiða.

Þannig er alveg ljóst að tilskipun 2001/92/EBE nær til allra vega, sbr. 2. Viðauka hennar. Dómur Evrópudómstólsins í máli Framkvæmdastjórnarinnar gegn Írlandi, nr. C-427/07, sem reyndar er vitnað til í athugasemdum með frumvarpi í þingmáli nr. 467, kveður skýrt á um að ekki er heimilt að undanskilja tiltekna vegi umhverfismati. Í því máli voru atvik á þá leið að Írland hafði undanskilið einkavegi frá umhverfismati, og ágreiningur reis um slíkan veg sem lagður hafði verið um votlend strandsvæði.

Í niðurstöðu dómsins segir:

"... A Member State which establishes criteria or thresholds at a level such that, in practice, an entire class of projects would be exempted in advance from the requirement of an impact assessment would exceed the limits of its discretion unless all projects excluded could, when viewed as a whole, be regarded as not being likely to have significant effects on the environment.

In that regard, by subjecting private road construction development to an environmental impact assessment only if that development formed part of other developments coming within the scope of that directive and themselves subject to the assessment obligation, the national provision means that any private road construction development carried out in isolation could avoid an environmental impact assessment, even if the development is likely to have significant effects on the environment."

Ljóst er þrátt fyrir ofangreint, að hugleiðingin neðst á bls. 48 og efst á bls. 49 í athugasemdum við frumvarp í þingmáli nr. 467 miðar við að til vega teljist einungis þeir vegir sem að eðli til séu sambærilegir við þá vegi sem flokkast til þjóðvega skv. 2. mgr. 8. gr. vegalaga nr. 80/2007. Það er misskilningur, ef nefnd sú er samdi frumvarpsdrögin hefur haldið að undanskilja mætti aðra vegi með þessum hætti, þar með talda sveitarfélagsvegi og einkavegi, frá gildissviði laganna.

Frumvarpið getur því ekki orðið að lögum nema kveðið sé skýrt á um að gildissvið laganna nái hér eftir sem hingað til til allra vega.

Er því beint til umhverfis- og samgöngunefndar að tryggja að ekki falli utan gildissviðs laganna einhverjir flokkar vega.

Virðingarfyllst,

Ólafur Valsson
Hólum, Öxnadal
601 Akureyri